

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **J.K.**

oskarżonego z art. 63a § 2 k.k.s. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 1 lipca 2026 r.

skargi obrońcy

na wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 6 listopada 2025 r., sygn. akt V Ka 344/25,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi

z dnia 10 grudnia 2024 r., sygn. akt IV K 341/24,

i przekazujący sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił:

- 1. Oddalić skargę;**
- 2. obciążyć oskarżonego uiszczoną opłatą od skargi.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2024 r., w sprawie o sygn. akt IV K 341/24, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi uniewinnił oskarżonego J.K. od

popęłnienia czynu zarzucanego mu w pkt II aktu oskarżenia kwalifikowanego z art. 63 a § 2 k.k.s. w zw. z art. 63a § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

Wyrok w tej części został zaskarżony apelacją wniesioną przez prokuratora na niekorzyść oskarżonego. W apelacji zarzucono: *„rażącą obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść wyroku, to jest art. 7 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, mającej charakter wybiórczy i uznanie za wiarygodne wyjaśnień oskarżonego, który wskazał iż oferowano do sprzedaży produkty w postaci płynów nieprzeznaczonych do papierosów elektronicznych, które sprzecznie z ich przeznaczeniem, mogłyby zostać wykorzystane do e - papierosów, podczas gdy właściwa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, obejmująca całokształt ujawnionych okoliczności, w tym protokoły z czynności kontrolnych organów podatkowych a także zeznania funkcjonariuszy organów podatkowych, powinna prowadzić do wniosku, iż oferowane przez oskarżonego produkty były płynami przeznaczonymi do papierosów elektronicznych, a w konsekwencji do przypisania mu przestępstwa z art. 63a § 2 k.k.s. w zw. z art. 63a § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.”* W konkluzji prokurator wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2025 r., w sprawie o sygn. akt V Ka 344/25, Sąd Okręgowy w Łodzi uchylił zaskarżony wyrok w części uniewinniającej oskarżonego i przekazał sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu swojego orzeczenia sąd odwoławczy wskazał na zasadność zarzutu prokuratora podnoszącego rażącą obrazę przepisu art. 7 k.p.k. i w jej konsekwencji – błędu w ustaleniach faktycznych skutkującego uniewinnieniem oskarżonego, co z kolei powodowało konieczność wydania wyroku kasatoryjnego w oparciu o przepis art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k.

Skargę w tej sprawie wniósł obrońca oskarżonego. Zaskarżając wyrok sądu odwoławczego w części uchylającej, zarzucił mu: *„ naruszenie art. 439 § 1 pkt 2) k.p.k., to jest nienależytą obsadę sądu polegającą na tym, że przy wydawaniu wyroku w składzie sądu brał udział sędzia Sądu Okręgowego w Łodzi X. Y., a sąd w takim składzie nie spełniał standardu niezależnego i bezstronnego sądu bowiem sędzia ten został powołany 29 lutego 2024 roku przez Prezydenta RP na*

stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Łodzi na podstawie uchwały z [...] 2023 roku, o numerze [...] powziętej przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie ukształtowanym w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 3), co powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i gdy wniosek taki w stosunku do tegoż sędziego jest uzasadniony także okolicznościami wskazującymi na jego bliskie relacje z władzą polityczną, której arbitralne decyzje powodowały przyspieszenie kariery zawodowej sędziego, a co przesądza o braku przymiotu bezstronności i niezależności tej osoby od władzy wykonawczej, a tym samym powoduje, że sąd z udziałem takiej osoby nie jest sądem należycie obsadzonym.”

Podnosząc ten zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi, jako sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę Prokurator Rejonowy Łódź – Śródmieście w Łodzi wniósł o jej nieuwzględnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie jest zasadna. Wobec ustalenia przez Sąd Najwyższy, że nie ma podstaw do wyjścia poza granice zarzutu skargi, należy odnieść się tylko do tego zarzutu. W uzasadnieniu skargi jej autor trafnie co do zasady wskazał na normatywne podstawy do ustalenia, że sąd z udziałem sędziego sądu powszechnego, który uzyskał nominację na skutek wniosku Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 3) może zostać uznany za niestanowiący, w konkretnej sprawie, sądu niezależnego i bezstronnego ustanowionego ustawą, a w konsekwencji orzekanie przez takiego sędziego stanowi wówczas uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Przypomnieć jedynie trzeba, że podstawą do zakwalifikowania tego uchybienia jest uchwała trzech izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7). Wyrażono w niej pogląd, że: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność

składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności."

Uchwała ta z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sądu Najwyższego, dopóty nie nastąpi odstępnie od niej w trybie art. 88 ust. 2 ustawy o Sądzie Najwyższym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 622; dalej ustawa o SN). Powody związania Sądu Najwyższego tą uchwałą, pomimo wydania przez Trybunał Konstytucyjny „orzeczenia” w sprawie U 2/20, zostały wskazane i szeroko omówione w orzecznictwie Sądu Najwyższego: np. w postanowieniu z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41, postanowieniu z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21, wyrokach: z dnia 26 lipca 2022 r., III KK 404/21, OSNK 2023, poz. 5-6, poz. 22; z dnia 12 października 2022 r., III KK 193/20; z dnia 18 kwietnia 2024 r., II KK 434/23; uchwały z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, czy też chociażby w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22. Istotą uchwały było ustalenie, po dokonaniu wnikliwych analiz zarówno uregulowań prawnych jak i okoliczności faktycznych, w których dokonano wyboru tzw. sędziowskiej części KRS (na skutek noweli z dnia 8 grudnia 2017 r.), że kształt Krajowej Rady Sądownictwa wskazuje, iż nie jest ona organem, o którym mowa w art. 186 ust. 1 Konstytucji, a zatem, nie może skutecznie i w zgodzie z Konstytucją wypełniać roli wskazanej w art. 179 Konstytucji (por. także np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22, czy też np. wyrok SN z dnia 25 lipca 2022 r., III KK 404/21, OSNK 2023, z. 5-6, poz. 23). Podkreślano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że od dnia 17 stycznia 2018 r. proces powoływania sędziów jest procesem wadliwym, albowiem w konstytucyjnym procedurze powołania sędziów bierze udział organ

wybrany w sposób niezgodny z Konstytucją (sędziowie ci nie byli wybrani przez sędziów, nie reprezentowali środowiska sędziowskiego, a co więcej, istotna część członków tego organu była silnie powiązana z Ministrem Sprawiedliwości), a efektem tego jest obalenie funkcjonującego dotąd in gremio i a priori domniemania niezawisłości i bezstronności sędziego (np. uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; wyrok SN z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23), co musi skutkować dokonywaniem ocen w płaszczyźnie bezstronności i niezawisłości (niezależności) sędziego, który awans zawdzięcza wnioskowi organu, który nie jest już organem, który strzeże niezależności i niezawisłości sędziów (art. 186 ust. 1 Konstytucji - okoliczności te szczegółowo wskazano także np. w wyroku SN z dnia 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18). Dodać także trzeba, że konkluzja uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r. była wynikiem rozważań czynionych w znacznym zakresie na gruncie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) w kontekście konwencyjnego standardu rzetelnego procesu sądowego i jego elementu, jakim jest prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą (art. 6 ust. 1) oraz roli jaką w procesie wyłonienia i powoływania sędziów sprawuje Krajowa Rada Sądownictwa po noweli z dnia 8 grudnia 2017 r. (por. zwłaszcza pkt 15-20, 31-36, a także 38-42). Podkreślono zasadnie w piśmiennictwie, że stanowisko przedstawione w uchwale trzech Izb, to nic innego jak zastosowanie mechanizmu wskazanego w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) w sprawie *Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii* (por. np. W. Hermeliński, B. Nita - Światłowska, *Orzeczenie sądowe wydane z udziałem sędziego powołanego wadliwie a naruszenie prawa do sądu gwarantowanego przez art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka; glosa do wyroku Wielkiej Izby Trybunału Praw Człowieka z 1 grudnia 2020 r., 26374/18, Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii*, EPS 2021, z. 5, s. 44-45). W kwestii "niezawisłości" podkreślono, że kluczowa jest ocena nie tylko stanu umysłu, który wskazuje na odporność sędziego na zewnętrzną presję, ale również zestaw instytucjonalnych ustaleń obejmujących tryb powoływania sędziów w sposób zapewniający ich niezawisłość. To w odniesieniu do potrzeby dokonania takich właśnie ustaleń, a zatem czy miało miejsce naruszenie art. 6 ust. 1 konwencji, ETPC wypracował trzystopniowy test, który został aplikowany w uchwale trzech Izb.

Przypomnieć należy, że procedura testowa wypracowana na gruncie sprawy Guðmundur Andri Ástráðsson kolejno była stosowana przez ETPC w sprawach przeciwko Polsce (np. wyroki w sprawach: Reczkowicz, Dolińska-Ficek i Ozimek, czy Advance Pharma sp. z o.o.; Wałęsa), zważywszy właśnie na to, iż proces powołania sędziów jest obarczony wyżej wskazaną istotną wadą ustrojową (por. np. wyrok SN z dnia 26 lipca 2022 r., III KK 404/21; postanowienie SN z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22, OSNK 2023, z. 5-6, poz. 28). Uwagi te prowadzą do oczywistego wniosku, że zastosowanie obecnie procedury testowej spełnia również wymogi wynikające z art. 6 ust. 1 konwencji, której unormowaniami (które interpretuje wiążąco ETPC) związany jest każdy polski sąd (i sędzia). W taki sam sposób kwestia testu niezależności i bezstronności ujmowana jest zresztą w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE - por. np. wyroki SN: z dnia 26 lipca 2022 r., III KK 404/21; z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23).

W oparciu więc o treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., dokonać należało oceny tych wszystkich okoliczności, które są istotne w kontekście tzw. testu niezależności i bezstronności sędziego, którego istotą jest zapewnienie stronie prawa do rozpoznania jej sprawy przez sąd niezależny i bezstronny, a więc zrealizowanie jej prawa do rozpoznania sprawy przez sąd w aspekcie art. 45 ust. Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 konwencji.

W odniesieniu do sędziego X. Y., jest niesporne, że nominację na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Łodzi (postanowienie Prezydenta RP z dnia [...] 2024 r.) otrzymał na wniosek niekonstytucyjnej KRS wyrażony w uchwale z dnia [...] 2023 r. Nr [...], a więc w okresie, kiedy co do statusu KRS znane były orzeczenia europejskich trybunałów (ETPC i TSUE) oraz Sądu Najwyższego. Nie przeszkodziło to temu sędziemu w ubieganiu się o awans i przedstawienie swojej kandydatury organowi, który nie tylko nie reprezentował środowiska sędziowskiego i nie stał na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, ale był w istocie bardzo powiązany z ówczesną władzą wykonawczą. Ta okoliczność musi zostać oceniona negatywnie w aspekcie etycznym, ale sama w sobie nie może przesądzić o wyniku testu, co wynika zresztą z treści uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. Już na marginesie tej uwagi trzeba podnieść, że szkoda, iż kandydat na sędziego Sądu Okręgowego nie widział przeszkody w zgłoszeniu swojej

kandydatury w czasie, gdzie oceny statusu KRS były jednoznaczne. Sędzia ten kandydował na jedno stanowisko sędziowskie (MP z 2023 r., poz. 709) i nie miał kontrkandydata. Został jednogłośnie pozytywnie oceniony przez Kolegium Sądu Okręgowego w Łodzi (k. 30 akt SN), a ocena jego kwalifikacji sporządzona w procesie nominacyjnym była co do zasady pozytywna (k. 54v akt SN). Wskazywano w niej na co do zasady dobrą znajomość prawa karnego materialnego i procedury karnej, choć stwierdzono wyraźnie, iż pewne kwestie z zakresu organizacji pracy wymagają poprawy przez sędziego, podobnie jak wyeliminowanie przypadków wskazujących na niewystarczającą znajomość akt sprawy (k. 53v-54 akt SN). Przed tą nominacją sędzią Sądu Rejonowego był od 2009 r., najpierw w Sądzie Rejonowym w W., a od 1 lipca 2014 r. w Sądzie Rejonowym w Ł. W tym ostatnim sądzie X. Y. pełnił funkcje wiceprezesa Sądu przez prawie dwie kadencje, tj. od [...] 2018 r. do [...] 2022 r. oraz od [...] 2022 r. do złożenia rezygnacji z dniem [...] 2024 r. (dane z akt osobowych sędziego). Skarżący w tym zakresie podnosi, że uzyskanie stanowiska wiceprezesa w roku 2018 nastąpiło w tzw. trybie faksowym, a zatem w sytuacji dość powszechnego odwoływania w tamtym czasie przez Ministra Sprawiedliwości prezesów i wiceprezesów sądów i obsadzania zwolnionych stanowisk przez własnych kandydatów, bez konsultacji i aprobaty środowiska sędziowskiego. Z informacji dostępnych w aktach osobowych oraz dokumentów udostępnionych przez KRS wynika, że sędzia dwukrotnie brał udział jako przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości w egzaminach adwokackich (w roku 2018 i 2019), a w roku 2019 był członkiem Okręgowej Komisji Wyborczej w [...] w związku z wyborami do Sejmu i Senatu, co niewątpliwie może wskazywać na uzyskiwanie określonych profitów w związku z wyrażeniem zgody na pełnienie funkcji wiceprezesa Sądu [...] (por. k. 73 akt osobowych- k. 71 akt SN). Jako element pozytywny trzeba jedynie wskazać, że sędzia X. Y. sam zrezygnował z tej funkcji, mając zapewne świadomość, iż z uwagą na swój status oraz brak poparcia środowiskowego, odwołanie go z tej funkcji byłoby zapewne kwestią czasu i to dość nieodległego. Zarządzeniami Prezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi był w okresie od 2021 r. do 2023 r. delegowany do pełnienia obowiązków sędziego w [...] Wydziale Karnym Sądu Okręgowego w Łodzi, choć patrząc na treść opinii sędziego

wizytatora złożonej w procesie nominacyjnym delegowanie może wzbudzać pewne wątpliwości co do tego, czy nie było jednak lepszych kandydatów na delegację.

Rzecz jednak w tym, że wszystkie te okoliczności dla obecnego składu Sądu Najwyższego nie dają wystarczającej podstawy, aby stwierdzić, iż w tej konkretnej sprawie, gdzie doszło do uchylecia wyroku uniewinniającego za przestępstwo skarbowe, sędzia X. Y. nie był sędzią, który od strony obiektywnego obserwatora, znającego te wszystkie okoliczności związane z procesem nominacyjnym, mógłby zostać oceniony jako sędzia, który nie daje gwarancji niezależności i bezstronności, a tym samym, nie daje prawa oskarżonemu do rozpoznania jego sprawy przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. Podkreślić trzeba, że oceny taka jest wyrażona tylko w tej sprawie, co nie znaczy, iż inny skład Sądu Najwyższego będzie nią związany.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w postanowieniu.

Jarosław Matras

Zbigniew Puzkarski

Paweł Wiliński

[WB]

[r.g.]